

Staten genom Trafikverket genom

Verksjurist Ulf Edling
Trafikverket
781 89 Borlänge

Staten genom Trafikverket
angående **ansökan om tillstånd för anläggandet av Västlänken och Olskroken
planskildhet inom Göteborgs och Mölndals kommuner**

Ni ska lämna ett skriftligt yttrande över bifogade handling, aktbilaga 32.

Yttrandet ska ha kommit in till domstolen **senast den 30 september 2016**.

Aktbilaga 33 bifogas för kännedom.

Marie W Nordberg
Telefon 0521-270 389

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Vattenavdelningen
Sigrid Häggbom

Yttrande
2016-09-23

Diarienummer
531-6851-2016

Sida
1(5)

Vänersborgs Tingsrätt
Mark och miljödomstolen
mmd.vanersborg@dom.se

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R4

INKOM: 2016-09-23
MÅLNR: M 638-16
AKTBIL: 32

Yttrande om ytterligare behov av kompletteringar av ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för anläggandet av Västlänken och Olskroken planskildhet i Göteborgs och Mölndals kommuner.

(Mål nr M 638-16 rotel R4)

Länsstyrelsen har tagit del av Trafikverkets kompletteringshandling daterad 2016-06-29 (aktbilaga 23). Med anledning av kompletteringshandlingen anser Länsstyrelsen att ansökan ska kompletteras enligt nedan.

- Ansökans omfattning
- Uppfyllande av tillåtligheten
- Kompensationsutredning
- Träd
- Arbeten i vatten
- Grundvatten

Ansökans omfattning

- **Komplettera ansökan med beskrivning av den vattenverksamhet som tillhör stationsbyggnaderna.**

Trafikverket har i sin komplettering angett att Göteborgs Stad ansvarar för stationsbyggnaderna och kommer att hantera de miljörättsliga förpliktelser som anläggandet av dessa kan innefatta. Länsstyrelsen anser att om stationsbyggnaderna innebär tillståndspliktig vattenverksamhet så bör det ingå i föreliggande prövning och Trafikverket bör därför komplettera beskrivningen av verksamheten så att den omfattar även stationsbyggnaderna.

- **Komplettera ansökan med beskrivning av eventuell vattenbortledning som kommer av förstärkningsarbeten i Götatunneln och Stadsarkivets bergrum.**

Uppfyllande av tillåtligheten

Tillåtlighetsvillkor 1

Trafikverket påpekar att man har gjort omfattande undersökningar kopplat till kulturmiljö. I arbetet från undersökningar till att vidta åtgärder för att uppfylla tillåtlighetsvillkor 1 ser dock Länsstyrelsen brister som gör att det finns anledning att ifrågasätta om Trafikverket gör tillräckligt för att uppfylla villkoret. Framförallt har frågorna inte hanterats tillräckligt konkret.

- **Komplettera ansökan med gestaltungsprinciper för passagen under Skansen Lejonet samt tidplan för när förslag på gestaltningen ska vara framtaget.**

En viktig del i att anpassa Västlänkens utformning för att begränsa negativ påverkan på riksintresse för kulturmiljö är passagen under Skansen Lejonet. På Länsstyrelsens begäran om att komplettera ansökan angående Skansen Lejonet har Trafikverket hänvisat till att de har startat en arbetsgrupp. Detta är en alltför vag angivelse och Länsstyrelsen ser en otydlighet i hur Trafikverket hanterar detta. Trafikverket uppgav i PM daterat 29 juni 2015 att gestaltungs-PM kommer att tas fram. Detta har ännu inte skett och Länsstyrelsen har ingen möjlighet att bedöma om gestaltningen kommer att ske på ett sätt som uppfyller tillåtligheten.

För att visa att tillåtlighetsvillkoret kommer att uppfyllas anser Länsstyrelsen att Trafikverket behöver redovisa vilka gestaltungsprinciper som ska tillämpas vid Skansen Lejonet, med hänsyn tagen till platsens kulturhistoriska värden. Det överdäckade tråget kommer att innebära en lokal höjning av markytan och av särskild betydelse är därför att hantera övergången mellan tråg och öppet schakt samt överdäckningens förhållande till omgivande topografi. Även tidplan för när ett konkret förslag på gestaltningen ska vara framtaget och samrådsprocessen för detta behöver redovisas.

Länsstyrelsen anser att detta är en fråga som är av sådan vikt för uppfyllandet av tillåtlighetsvillkoret att redovisning av gestaltungsprinciper samt tidplan behöver finnas innan tillstånd kan ges.

- **Komplettera ansökan med plan för hur fornlämningar som grävs bort ska synliggöras och införlivas.**

Fornlämningar som omfattas av riksintresse för kulturmiljö kommer i mycket stor omfattning att helt eller delvis grävas bort för att göra plats för Västlänken. Enligt tillåtlighetsvillkor 1 ska berörda fornlämningar så långt möjligt bevaras, synliggöras och införlivas i den nya anläggningen. Gällande synliggörande och införlivande har Trafikverket ännu inte presenterat tillräckligt underlag för att Länsstyrelsen ska kunna se att tillåtlighetsvillkoret kommer att uppfyllas.

Innan tillstånd kan ges bedömer därför Länsstyrelsen att Trafikverket måste:

- Konkretisera förslag för synliggörande och införlivande av fornlämningar.
- Redovisa en plan för tänkta åtgärder (innefattande i vilket skede åtgärder ska utföras, samt processen för detta).

- Förtydliga vem som gör vad och vem som bär ansvaret för olika delar.

Denna komplettering bör ligga till grund för fortsatt samråd inom ramen för pågående arbete med tillåtlighetsvillkor.

Tillåtlighetsvillkor 3

- **Komplettera ansökan med en luftkvalitetsutredning**

Trafikverket anger att en ny beräkning av luftutsläpp ska tas fram. Det behövs då den tidigare använda beräkningsmodellen var mindre lämpad för ett anläggningsprojekt motsvarande Västlänkens storlek och geografiska utbredning. Vid ett möte i augusti 2015 har Trafikverket överenskommit med Länsstyrelsen att den nya luftkvalitetsutredningen skulle ingå i tillståndsansökningen. Länsstyrelsen anser fortsatt att denna utredning är nödvändig för att kunna ta ställning till skadeförebyggande åtgärder, behov av villkor i tillståndsprovningen och uppfyllandet av tillåtligheten.

Göteborgs Stad har utfört en ny basberäkning av utsläpp av NO_x för anläggningsskedet. Resultatet visar att tillskottet av utsläppen från Västlänken och Olskroken planskildhet medför en ökad risk för överskridande av miljökvalitetsnormerna (MKN) framförallt runt stationsområdena, särskilt vad gäller dygnsmedelvärde. Preliminära resultat av beräkningen har presenterats på ett möte i maj 2016 men har inte funnits att tillgå på annat sätt.

Länsstyrelsen anser att Trafikverket ska redovisa följande:

- Luftkvalitetsutredning avseende NO₂ och PM10.
- Redovisning av de skyddsåtgärder som planeras för att undvika att MKN för luft överskrids.
- Beskrivning av kumulativa effekter gällande luftkvalitet med hänsyn till andra pågående anläggningsprojekt.
- Redovisning av känsliga objekt och hur överskridande av MKN och försämringar av luftkvaliteten jämfört med nuläget ska undvikas vid de känsliga objekten.

Kompensationsutredning

- **Komplettera ansökan med en kompensationsutredning.**

Länsstyrelsen anser att Trafikverkets bemötande på frågan om kompensationsutredning är otillräcklig mot bakgrund av vad som anges nedan.

Länsstyrelsen har i granskningsyttrande till järnvägsplanen gjort bedömningen att riksintresset för kulturmiljö kommer att skadas påtagligt av anläggandet av Västlänken. Denna bedömning kvarstår.

Länsstyrelsen vill betona att för ett flertal fornlämningar, som ingår i riksintresse för kulturmiljö, resulterar anläggandet i irreversibel skada. Ingreppen i värdefull park- och rekreationsmiljö, främst Kungsparken

innebär skador som kvarstår under många decennier genom förlusten av flera stora träd som utgör ett av parkens största värden. Många av trädmiljöerna har utöver sina kulturmiljövärden även mycket höga naturvärden som inte kommer att kunna återställas över rimlig tid.

Ingreppen i de allmänna intressena är i flera avseenden inte begränsade och temporära utan omfattande och irreversibla. Vad gäller anläggningsskedet så kommer det att pågå under lång tid och medföra avsevärd påverkan i delar av den centrala staden. Länsstyrelsen anser att den påverkan som sker under byggtiden i park-, kultur- och rekreativmiljöer ska kompenseras.

Trafikverket hänvisar i sin komplettering till handlingsprogrammet för tillvaratagande av kulturmiljö. Handlingsprogrammet är en del i att uppfylla tillåtlighetsvillkoren och är således en förutsättning i arbetet vilket inte kan betraktas som kompensation. Kompensation tillkommer, för att kompensera för negativa effekter som uppstår trots att alla rimliga skydds- och anpassningsåtgärder vidtagits.

Omfattningen på projektets påverkan på allmänna intressen motiverar att kompensation bör ske i den mån det är rimligt. För att avgöra detta krävs en utredning.

Träd

- **Komplettera ansökan med det uppdaterade åtgärdsprogrammet för bevarande av träd.**

Trafikverket har bilagt nuvarande version av åtgärdsprogram för bevarande av träd och anger att åtgärdsprogrammet kommer att färdigställas under hösten, varefter ansökan vid behov kan kompletteras med det uppdaterade åtgärdsprogrammet. Länsstyrelsen anser att det uppdaterade åtgärdsprogrammet ska bifogas ansökan.

Trafikverket menar att åtgärdsprogrammet m. fl. frågor kopplade till markanspråk har hanterats i järnvägsplanen. Länsstyrelsen instämmer i detta såtillvida att trädfrågan har hanterats i fråga om markåtkomst. Konkreta frågor om hur träden påverkas, skadeförebyggande åtgärder etc. ska dock hanteras i föreliggande prövning. Trädfrågan är också knuten till regeringens tillåtlighetsvillkor 1. Länsstyrelsen menar att ett färdigställt åtgärdsprogram är en viktig del i uppfyllandet av tillåtlighetsvillkor 1 och därför är en förutsättning för prövningen och anläggandet.

Arbeten i vatten

- **Komplettera ansökan med konsekvenser av arbetena i kanalerna.**

Länsstyrelsen har efterfrågat komplettering avseende konsekvenserna av de tillfälliga ingreppen i kanalerna. Detta har Trafikverket inte bemött. Länsstyrelsen anser att avsaknaden av konsekvensbeskrivning inte kan godtas. Ansökan behöver kompletteras med en beskrivning av vilka konsekvenserna blir på vattenmiljön, samt på vattennivåer och flöden, av såväl huvudalternativet (med 6 månaders avstängning av vattenflödet i

respektive kanal) som av andrahandsalternativet. Trafikverket behöver också motivera varför de framhåller en avstängning av kanalerna som huvudalternativ.

Grundvatten

- **Komplettera ansökan med ytterligare åtgärder för att motverka sättningar.**

Trafikverket skriver att de sättningar som anges i tabeller i kapitel 8 i PM Hydrogeologi är sannolika men konservativa. Gäller detta även de sättningar som anges med infiltration? Vilka skadeförebyggande åtgärder är det i så fall som Trafikverket i enlighet med sin komplettering avser sätta in (efter att infiltration visat sig vara otillräckligt för att undvika sättningar) för att hantera och motverka uppkomst av skador genom åtgärdsnivåer i kontrollprogram?

I detta ärende har Jan Gustafsson beslutat och Sigrid Häggbom varit föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har även Nina Storsveen, Samhällsbyggnadsenheten, deltagit. Inför beslut har samråd skett med Anna Vickman, Vattenavdelningen, Lena Niklasson, Miljöskyddsavdelningen, Annika Svensson, Miljöskyddsavdelningen, Lena Emanuelsson, Kulturmiljöenheten samt Sven Arvidsson, Naturavdelningen.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.